

Konferencija
GRAĐANSKI DIJALOG U BOSNI I HERCEGOVINI
*Organizacije civilnog društva i vladine institucije u unaprjeđenju prava
žena i djece u Bosni i Hercegovini*

25. juni/lipanj 2009. godine
Hotel Grand, Sarajevo

U organizaciji Udruženja Vesta iz Tuzle i nevladine organizacije ECAS sa sjedištem u Briselu, 25. juna 2009. godine u Hotelu Grand u Sarajevu održana je konferencija pod nazivom *Građanski dijalog u BiH, organizacije civilnog društva i vladine institucije u unaprjeđenju prava žena i djece u Bosni i Hercegovini*. Ova aktivnost dio je projekta *Civilni dijalog za prava žena i djece u BiH* čiju realizaciju finansijski podržava Europska unija. Projekt je usmjeren ka općem cilju osnaživanja civilnog društva u BiH kako bi postalo efektivna snaga za pozitivne promjene položaja žena i djece koje će biti odraz implementacije *Sporazuma o saradnji Vijeća ministara BiH sa nevladinim organizacijama u BiH*. Realizaciju konferencije sa stručnog aspekta podržali su Ministarstvo pravde BiH i Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH - Sektor za ljudska prava i Agencija za ravnopravnost spolova.

Obzirom da se civilno društvo treba zasnivati na iskorištanju potencijala za postizanje zajedničkog interesa, a imajući u vidu slabosti civilnog društva ispoljene u dosadašnjem ostvarivanju dijaloga sa vladinim sektorom, Konferencija je organizirana s ciljem adresiranja problem nedovoljno efikasnog sektoralnog djelovanja civilnog društva u pogledu zaštite prava žena i djece u Bosni i Hercegovini te mapiranja trenutnog stanja i kreiranja preporuka za rad u narednom periodu.

U radu Konferencije učestvovali su predstavnici vladinih institucija i organizacija civilnog društva, međunarodne zajednice, sindikata a najbrojniji su bili predstavnici organizacija koje aktivno djeluju u području zaštite prava žena i djece u Bosni i Hercegovini.

Doprinos u prezentaciji principa partnerstva u procesu pridruživanja Europskoj uniji te pregledu uspostavljenog građanskog dijaloga u BiH s osvrtom na oblast unaprjeđenja prava žena i djece te uspostavljenih institucionalnih mehanizama u tu svrhu u uvodnom dijelu Konferencije dali su: predstavnik Ministarstva pravde BiH Vildan Hadžihasanović, predstavnica Agencija za ravnopravnost spolova BiH Branislava Crnčević-Čulić, predstavnica Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice BiH Saliha Đuderija, predstavnik organizacije ECAS Kenan Hadžimusić i predstavnica Asocijacije za demokratsku inicijativu Aida Vežić. Generalna ocjena je da je proces uspostavljanja građanskog dijaloga u BiH u začetku, još uvjek nije sistemski riješeno ovo pitanje na svim nivoima vlasti te da se odvija sporadično i uglavnom ovisi od individualne zainteresiranosti osoba uključenih u proces. Ključni korak u uspostavljanju dijaloga je donošenje *Sporazuma o saradnji Vijeća ministara BiH sa nevladinim organizacijama u BiH i Pravila za konsultacije u izradi pravnih propisa*. Iako ih ovi dokumenti obavezuju da pri kreiranju zakona i politika konsultiraju predstavnike civilnog društva, ni sva ministarstva na državnom nivou nisu ispunila preuzete obaveze. Kao pozitivan primjer istaknuti su Ministarstvo pravde, Ministarstvo sigurnosti i Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH koji bi mogli poslužiti kao primjer i ostalim institucijama vlasti na državnom nivou. Također, iako ih ne obavezuju, preporučena je primjena ovih dokumanata i u institucijama vlasti na nižim nivoima. Kao primjenjiv primjer Bosni i Hercegovini, kako je istaknuto, može u velikoj mjeri poslužiti prezentirani sistem efikasnog građanskog dijaloga na nivou Europske unije koji je i bez formalnih pravnih okvira razvijen i daje rezultate.

Učesnici/e Konferencije su dali svoj doprinos u analizi kapaciteta za uspostavu efikasnog i konstruktivnog dijaloga u svjetlu europskog puta Bosne i Hercegovine te ocjeni postojećeg obima i kvaliteta građanskog dijaloga za unaprjeđenje položaja žena i djece u Bosni i Hercegovini i preporukama za njegovo poboljšanje kroz četiri radionice:

- Pravni okvir Europske unije za građanski dijalog i njegova primjenljivost u Bosni i Hercegovini
- Kapaciteti i stručnost interesnih grupa za sprovedbu građanskog dijaloga o pravima žena i djece u Bosni i Hercegovini

- Održivost organizacija civilnog društva kao preduslov za neovisno zastupanje interesa žena i djece u Bosni i Hercegovini
- Obezbeđivanje adekvatnih mehanizama za sprovedbu građanskog dijaloga i transparentan rad svih interesnih grupa

U okviru procjene trenutnog stanja učesnici/e su se složili da:

- postoji nedostatak informacija, znanja i razumijevanja europskih pravnih okvira za građanski dijalog i njihove primjenjivosti u BiH
- građani BiH su nedovoljno upoznati o tome na koji način je struktuiran građanski dijalog sa različitim institucijama EU kao i unutar BiH sa različitim nivoima vlasti
- u BiH nedostaje kultura dijaloga i razumijevanje uloge civilnog društva i rada organizacija civilnog društva od strane vladinog i poslovnog sektora
- nisu dovoljno transparentne informacije o obavezama Bosne i Hercegovine koje ona mora ispuniti u procesu pristupanja europskim integracijama
- postoje brojni problemi različitih grupa građana, a posebno osjetljivih kao što su žene i djeca koji zahtijevaju izmjenu politika i kreiranje novih strategija za njihovo rješavanje pri čemu je uspostavljanje građanskog dijaloga neophodno
- kapaciteti organizacija civilnog društva su neadekvatni za kvalitetan i konstruktivan građanski dijalog – organizacije često nemaju adekvatnu kadrovsку strukturu i potrebno znanje da bi mogle uticati na kreiranje politika, nema sektorskih mreža, rijetke su koalicije, slaba je razmjena informacija s obzirom da organizacije djeluju pojedinačno, rijetko se umrežavaju i u lokalnoj zajednici kako bi pokrenule dijalog u sredini u kojoj žive i pokušale utjecati na promjenu lokalnih politika
- održivost i neovisnost organizacija civilnog društva je od velikog značaja u uspostavljanju dijaloga sa institucijama vlasti ali, iako formalno postoji teško ju je održati
- u institucijama vlasti su zabilježeni određeni pomaci koji se ogledaju u donošenju određenih propisa i pravila o učešću građana u kreiranju politika, međutim predstavnici vlasti još uvijek ne prepoznaju ulogu civilnog društva i važnost građanskog dijaloga, a ni uspostavljeni mehanizmi se ne primjenjuju u dovoljnoj mjeri
- neuvezanost bez planskog, usmjerenog djelovanja organizacija civilnog društva te nespremnost institucija vlasti da saslušaju i uvaže probleme i prijedloge civilnog društva uzrokuju kreiranje politika koje često nisu u skladu sa potrebama korisnika, posebno osjetljivih grupa- žena i djece
- postojeći zakonski mehanizmi nisu dovoljni za kvalitetno učešće građana u procesu kreiranja politika, zakona i odluka, a učešće organizacija civilnog društva u građanskom dijalu je marginalno i nedovoljno
- nedovoljno je shvaćeno, i vrlo rijetko u primjeni, lobiranje kao mehanizam koji može uticati na donošenje i željene izmjene javnih politika
- savez organizacija civilnog društva sa medijima najčešće nije razvijen u dovoljnoj mjeri
- učešće žena u političkom životu i samim tim zalaganje za politike usmjerene na poštivanja prava žena i djece nije na zadovoljavajućem nivou
- neujednačena zakonska regulativa na nivou entita onemogućava određene aktivnosti (posebno je istaknut Zakon o lokalnoj upravi u samoupravi u skladu s kojim su ovlasti lokalnih parlamenta prilično male)
- budžetska sredstva namijenjena za djelovanje nevladinog sektora u nekim sredinama se netransparentno i loše raspodjeljuju što direktno utiče na činjenicu da potrebe osjetljivih grupa korisnika – žena i djece nisu zastupljene na adekvatan način

U skladu sa mapiranim stanjem učesnici Konferencije su definirali sljedeće preporuke za rad u narednom periodu u pravcu stvaranja preduvjeta za uspostavljanje kvalitetnog građanskog dijaloga:

- potrebno je provesti promjene unutar sistema koje bi otvorile mogućnost građanskog dijaloga kao i promjenu svijesti osoba u sistemu o njegovoj važnosti
- postoji potreba za uspostavljanjem institucionalnih okvira i efikasnih mehanizama za redovan i kontinuiran građanski dijalog po uzoru na sistem koji postoji u Europskoj uniji i osiguravanje uvjeta za njihovu implementaciju
- neophodno je stvaranje različitih vrsta sektorskih mreža i koalicija organizacija civilnog društva koje se bave pitanjima zaštite žena i djece, generalno a ne samo u okviru projekata, u cilju zajedničkog i koordiniranog uticaja u procesu kreiranja politika od lokalnog do državnog nivoa
- potrebno je osnažiti organizacije civilnog društva i predstavnike institucija vlasti kao i građane generalno kroz edukacije o važnosti i mogućnostima vođenja efikasnog građanskog dijaloga

- potrebno je uspostaviti kontinuiran protok informacija o uspostavljenim sistemima za uspostavljanje građanskog dijaloga na načine koje će biti dostupne što širem krugu korisnika
- u procesu uspostavljanja dijaloga za unaprijeđenje prava žena idjece u BiH organizacije civilnog društva i institucije vlasti trebaju uspostaviti savezništvo sa medijima
- organizacije civilnog društva koje se bave pitanjima zaštite i unaprijeđenja prava žena i djece trebaju raditi na formiranju lobi grupa koje će im biti podrška u akcijama javnog zagovaranja i vođenju građanskog dijaloga s posebnim akcentom na parlamente
- potrebno je održavati neovisnost i prepoznatljivost organizacija civilnog društva a samim tim i kredibiliteta za pokretanje i vođenje građanskog dijaloga
- neophodna je standardizacija u pružanju usluga nevladinog sektora, posebno kada su u pitanju osjetljive grupe korisnika kao što su žene i djeca
- koordinirano djelovanje donatora i njihovo javno očitovanje da podržavaju određene aktivnosti bio bi dobar vid podrške u procesima lobiranja i uspostavljanja dijaloga

Učesnici Konferencije, kako je istaknuto, su svjesni da je sve navedeno jedan proces koji se ne odvija brzo i jednostavno ali smatraju da plansko djelovanje koje uključuje predstavnike vlasti, organizacija civilnog društva i građane generalno može rezultirati pomacima i uspjehom u unaprijeđenju poštivanja prava žena i djece u BiH.

Realiziranju preporuka definiranih tokom Konferencije direktno će doprinijeti naredne aktivnosti Udruženja Vesta u okviru projekta *Civilni dijalog za prava žena i djece u BiH* koje se odnose na kreiranje internet platforme za slobodnu razmjenu informacija između civilnog društva i vladinih institucija (www.civilnidijalog.ba), realizaciju radionica sa organizacijama civilnog društva sa sjedištem u EU, vladnim institucijama i civilnim društvom o dijalogu za promjene i unaprijeđenje položaja žena i djece u BiH te realizaciju konsultativnih sastanaka „Otvoreni parlament“ za predstavnike civilnog društva i vladinih institucija o ključnim reformskim promjenama zakona i politika za efikasno unaprijeđenje položaja žena i djece u BiH.